

LESNI DELAVEC

Glasiilo Osrednjega društva lesnih delavcev

Izhaja vsakega 1. in 15. v mesecu. — Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani, Šelenburgova ulica šte. 6/II, desno. — Naročnina stane letno 26 Din. — Oglasi se za milimeter prostora v dolžini širine enega stolpca računajo po 1 dinar. — Nefrankirane ali premalo frankirane dopise se ne sprejema. — Rokopisi se ne vračajo. — Reklamacije so poštnine proste.

Štev. 13.

Ljubljana, dne 1. julija 1923.

Leto II.

Protokol

kongresa lesnih delavcev Jugoslavije dne 6., 7., 8. in 9. maja 1923 v Ljubljani.

III.

Popoldansko sejo odpira točno ob 2. uri sođr. Rebrič. Prečita liste delegatov, nakar povdarja potrebo centralizacije ter oriše, kako je vsled nesporazuma prišlo do cepanja v strokovnih organizacijah in kako je buržuazija naskakovala in še danes naskakuje delavski pokret. Glede politične orijentacije pravi, da se Zveza lesnih delavcev Jugoslavije, ki jo ustvarjamo, ne sme vdinjati nobeni politični struji ali stranki, temveč bo v tem oziru morala delovati popolnoma neodvisno.

S. Orešnik (Zagreb) zagovarja strokovno internacijo in je za priključitev k isti.

S. Trebčanin (Jagodina) je proti vsaki priključitvi h kaki politični internaciji, priključitev k strokovni internaciji pa smatra za potrebno.

S. Mitič (Niš) govori o razmerah preteklega časa in izreka svojo obsodbo nad dejstvom, da že popreje ni prišlo do centralizacije, kar je buržuaziji olajšalo delo pri postopanju proti proletarijatu lesne stroke. Z drugo internacijo se ne strinja.

S. Predojevič (Zagreb) obširno razlaga potrebo centralizacije proti enotnemu in centraliziranemu protivniku; slika položaj proletarijata Evrope in je končno mnenja, da leži velik vzrok našega razcepa tudi v tem, ker nismo takoj od vsega početka ustanovili enotno fronto, to je dalo povod, da so šance buržuazije za izkoriščanje proletarijata bile zelo ugodne, čeprav proti naši volji.

S. Besermajer (Novi Sad) izjavlja, da ima mandat za centralizacijo, ne pa za amsterdamsko orijentacijo.

S. Šterk (Zagreb) opozarja na razmere, v katerih se nahajamo. Vprašanje internacije prepušča prepričanju članstva.

S. Razboršek (Maribor) se strinja s predgovornikom.

S. Orešnik (Zagreb) konštatira, da smo še vedno včlanjeni v internacijo Unije lesnih delavcev.

S. Žug (Caprag) bi smatral priključitev k drugi internaciji kot korak nazaj.

S. Anič (Sarajevo): Okolnosti nam narekujejo, da koncentriramo vse sile v enotni fronti. Glavna delavska zveza (Glavni Radnički Savez) ima proste roke, ker je včlanjen pri amsterdamski internaciji.

S. Pokovec (Ljubljana) pravi, da je takozvani akcijski odbor Novakove grupe pismenim potom zahteval, da se vsi komunisti morajo iz zveze izključiti, kar jasno dokazuje pri-

stranost ljudi, ki tudi govore o enotnosti organizacije. Čudi se, da nas internacionalna Unija lesnih delavcev smatra še za člane, ker mu je znano, da do sedaj še nismo plačali v obliki kvote niti vinarja prispevka.

S. Zore (Ljubljana, kot gost) pojasni, da prispevkov radi prevelike razlike valute Jugoslavije in Holandije ni bilo mogoče plačati, kar je vodstvo internacionalne Unije lesnih delavcev v Amsterdamu samo priznalo in radi tega tudi ne terjalo.

S. Maštej (Mitrovica): Pomanjkanje skupnosti nam tekom zadnjih dveh let ni prineslo družega kakor škodo. Tega pa si ne želimo več in sem zato za vsako obliko organizacije, samo da pride do enotnosti.

S. Wolfand (Karlovac): Nahajamo se tukaj v prvi vrsti zato, da se ujediniamo, ker tako delati, kakor se je delalo do sedaj, se dalje delati ne more. To bo pač vsem jasno. Če bomo hoteli premagati vse težkoče, bo potrebno, da osvojimo predlog s. Rebriča.

S. Ljubičič (Beograd) zagovarja priključitev k strokovni internaciji v Amsterdamu, ker bomo s tem naše moči ojačali ne glede na pritisk razmer.

S. Radošević (Okučani) je mnenja, da si moramo vstvariti organizacijo, potom katere si bomo priborili večji košček kruha. O politiki bomo imeli še vedno dovolj prilike govoriti.

S. Rebrič (Beograd) predlaga, da se vprašanje internacionalnih vez za enkrat odstavi z dnevnega reda, ker pride itak še na vrsto.

S. Kordič smatra, da se je mednarodno vprašanje že zadostno pretreslo. Potrebno je, da gremo dalje in preidemo na pravila. Šicer pa iz internacionalne Unije lesnih delavcev v Amsterdamu do sedaj še niti izstopili nismo.

S. Tokan v nemškem jeziku na kratko raztolmači sođr. Woudenbergu potek razprave.

S. Šterk pove kongresu, kaj je vse razložil s. Tokan s. Woudenbergu.

S. Woudenberg (Amsterdam) izvaja: Nisem prišel, da vplivam na potek razprav vašega kongresa, temveč da dobim od vas potrebne informacije. Ob enem sem prišel tudi radi tega, da se udeležim še kongresa v Brodu na Savi, ki se bo vršil 13. maja. Eksekutiva internacionalne Unije lesnih delavcev želi dobiti natančnih informacij o razmerah lesnih delavcev v Jugoslaviji. Edina strokovna organizacija lesnih delavcev v Jugoslaviji, ki je še danes priključena pri internacionalni Uniji lesnih delavcev v Amsterdamu, je ona iz Slovenije. Leta 1919. smo imeli internacionalni kongres lesnih delavcev na Dunaju; lesni delavci Jugoslavije se tega kongresa udeležili

niso. In ker torej nismo mogli vedeti, ali se žele lesni delavci Jugoslavije priključiti ali ne, zato smo pustili to vprašanje odprto. Strokovna organizacija lesnih delavcev v Sloveniji, katera se je prijavila že leta 1919, svoje kvote ni mogla plačati radi zelo nizke jugoslovanske valute; takih slučajev je več. Kvota, ki jo imajo k internacijonalni Uniji lesnih delavcev priključene organizacije obračunavati, znaša za vsakih 1000 članov letno 15 holandskih goldinarjev. In razume se, da strokovne organizacije lesnih delavcev onih držav s slabimi valutami teh prispevkov plačati ne morejo toliko časa, dokler se valutarne prilike dotičnih držav ne uredi. Nadalje prihaja s. Woudenberga na odnošaje v drugih državah in kot primere navaja Anglijo, Švico, Belgijo, Francijo, Italijo, Rusijo itd.

S. Mitič v obliki medklica vpraša s. Woudenberga, zakaj se ruskim delegatom na internacijonalnem kongresu lesnih delavcev na Dunaju ni dalo dalje govoriti kot pet minut?

S. Woudenberga: Med nazorom dunajskega kongresa in internacijonalno Unijo lesnih delavcev sploh ter nazori ruskih delegatov in zveze ruskih lesnih delavcev obstajajo neke principijelne razlike, ki se jih za enkrat še ni dalo premostiti. Zato pa začasno tudi še ni bilo mogoče zvezo ruskih lesnih delavcev sprejeti v internacijonalno Unijo. Kar se pa tiče omejitev govora ruskim delegatom ugotavljam, da ta trditev ne odgovarja resnici. Ravno nasprotno; kongres je napram ruskim delegatom zavzemal skrajno kulantno stališče. Med tem ko so vsi ostali delegati imeli pravico govoriti samo enkrat k vsaki točki, se je ruskim delegatom dalo besedo trikrat namenoma, da se jim da priliko svoje stališče in svoje nazore v polni meri obrazložiti. Da se jim je tretjič čas govora omejil na pet minut, je bil vzrok ta, ker so popreje že dvakrat smeli govoriti neomejeno in je imel kongres poleg te točke dnevnega reda rešiti še tudi mnogo drugih važnih vprašanj. Iz vsega tega sledi, da so ruski delegati imeli dovolj prilike svoje želje, stališče in mišljenje obrazložiti. Navesti še moram, da so ruski delegati med drugim tudi trdili, da je strokovna internacijonala v Amsterdamu preveč prepojena z meščanskim duhom in da je njena ideologija reakcionarna ali pa vsaj konzervativna. Zato naj mi bo dovoljeno pripomniti, da Amerikanci nasprotno trde, da je amsterdamska strokovna internacijonala preveč rdeča in preveč radikalna in revolucijonarna. Za vas obstajajo glede internacijonalne orijentacije samo dve možnosti, to je Moskva ali Amsterdam. Odločiti se vam bo za eno ali za drugo; kako se boste odločili, to je stvar vas samih. Ako se boste odločili za pristop k internacijonalni Uniji lesnih delavcev v Amsterdamu in priznate sklepe dunajskega kongresa, tedaj vas eksekutiva Unije sprejme.

Predno uredimo vse prilike, kakršne bi v interesu vseh lesnih delavcev bilo želeli, bomo imeli opravka dovolj. Končno mi dovolite izraziti mnenje, da bi bilo umestno, če bi poslali tri delegate v Brod, morda se tam doseže sporazum, kar bi v interesu skupnosti bilo velikega pomena.

S. Mesaroš (Beograd) prevaja govor s. Woudenberga na srbohrvatski jezik.

S. Rebrič (Beograd) misli, da je najpopreje potrebno ugotoviti, da je nam potrebno ujedinenje in da želimo tudi ujedinenje z onimi lesnimi delavci krog akcijskega odbora, s katerimi se do sedaj nismo mogli sporazumeti, ker stoji Glavna delavska zveza (Glavni Radnički Savez) na stališču, da mora vsaka strokovna organizacija brezpogojno stati na stališču socialistične stranke Jugoslavije. Kot strokovna organizacija pa imamo opraviti izključno le z lesnimi delavci, ker le te v našo strokovno organizacijo sprejemamo. Strankarska

vprašanja v naši Zvezi lesnih delavcev Jugoslavije reševati ne mislimo. Tudi rešitev vprašanja internacijonalne orijentacije ni tako pereče in zato prosim, da se ta zadeva odstavi z dnevnega reda in eventualno rešitev prepusti bodočemu kongresu.

S. Trebčanin (Jagodina) pravi, da se ne smemo vedno ozirati samo na to, kar je bilo pred vojno, glavna naša zadača mora biti izvedba ujedinjene strokovne organizacije, koje naloga bi bila pečati se tudi s problemi, kakor so: plače, izvoz, uvoz itd. Zagovarja priključitev k internacijonalni Uniji lesnih delavcev v Amsterdamu, vendar pa želi, da se v Unijo sprejme tudi ruske sodruge lesne delavce.

S. Kordič v nemškem jeziku navaja slučaje, ki so se dogajali tekom procesa glavne uprave kontra akcijskemu odboru, in na kratko obrazloži vse ono, kar je v ti zadevi bil že povedal.

S. Tokan čita pravila, o katerih poedini sodrugi pri posameznih točkah izražajo svoje mnenje in stavijo izpremišnjevalne in dopolnilne predloge.

S. Rebrič se protivi ustanovitvi posebnega pokrajinskega odbora za Vojvodino in pledira za to, da bodi Vojvodina priključena pokrajinskemu odboru v Beogradu.

S. Pavlovič (Beograd) je za to, da se za Vojvodino osnuje poseben pokrajinski odbor, kakor to pravila predvidevajo.

S. Mitič (Niš) je celo mnenja, da bi bilo potrebno za Srbijo samo ustanoviti dva pokrajinska odbora.

S. Tokan brani določbo pravil, ki predvideva ustanovitev posebnega pokrajinskega odbora za Vojvodino.

S. Predojevič (Zagreb) smatra priklopitev Vojvodine k pokrajinskemu odboru v Beogradu za nujno potrebno že radi uspešnega dela in izraža bojazen, da poseben pokrajinski odbor za Vojvodino ne bo kos svojim nalogam.

S. Šterk (Zagreb) povdarja, da stvar ni tako nevarna in da se za Vojvodino poseben pokrajinski odbor brez skrbi vpostavi.

S. Rebrič dokazuje, da je največ podružnic v Vojvodini bilo vpostavljenih iz Beograda, od koder se je vršila do sedaj tudi vsa agitacija. Ako pa se za Vojvodino vpostavi poseben pokrajinski odbor, predlaga, da se morajo prispevki od strani članov plačevati podružnicam one pokrajine, v kateri so dotični člani vposleni. Dotične podružnice pa morajo obračunavati s pokrajinskim odborom svoje pokrajine.

Predlog s. Rebriča se sprejme, na kar obvelja tudi določba glede posebnega pokrajinskega odbora za Vojvodino.

Nadalje predlaga s. Rebrič omejitev števila članov pokrajinskih odborov na 9, kar se tudi sprejme.

S. Predojevič predlaga, da se ima kongres vršiti vsako leto.

S. Kordič predlog s. Predojeviča zavrača, ker bi vsakoletni kongres bil zezan s prevelikimi stroški.

S. Šetina (Zagreb) se s predlogom s. Predojeviča strinja, ker so izkustva pokazala, da je vsakoleten kongres potreben.

Predlog s. Predojeviča podpirajo še sodrugi Mitič, Trebčanin, Pavlovič in Potocki. Pri glasovanju je bil Predojevičev predlog sprejet.

Ura je sedem, predno pa predsednik zaključi popoldansko sejo, se še sklene, da se drugi dan zjutraj ima seja pričeti že ob pol 8.

Bolniško zavarovanje.

I.

Bili so časi, ko je delavec, kadar je imel smolo, da ga je zalezovala bolezen, bil pomilovanja vreden siromak. Slučaji niso bili redki, da delavec, ki itak ni zaslužil toliko, da bi položil kak krajcar na stran, bil tekom kratkih par tednov bolezní nakanazan na milodare ali pa je padel z družino vred v breme svoji domovinski občini. Da so občine vsakega takega nesrečneža smatrale za nadlogo, katere so se z vsemi štirimi branile, je pri „dobrohotnosti“ vaških magnatov, včasih pa tudi vsled ubožnosti občine kot take razumljivo. Redko posejani so bili oni delodajalci, ki so se spomnili svojega delavca tudi za časa njegove bolezní, mu dali kak predujem ali mu celo drugače na kak način priskočili na pomoč. Še danes po tridesetih letih, odkar imamo uvedeno bolniško zavarovanje, se vsak delodajalec bolnega delavca skuša otresti; takrat pa je bilo v tem oziru še hujše, ker se je delodajalec bal, da bi ga delavec v bolezní ne nadlegoval. Delo žensk še ni bilo tako razvito kakor je to slučaj danes; zato so bile prilike, da je delavčeva družina ob njegovi bolezní životarila na račun zaslužka delavčeve žene, silno redke. Sicer pa dandanes ni tudi nič kaj boljše, ker je kapitalistični zistem znal urediti tako, da tam, kjer je vpregel tudi delavčovo ženo v svoj jarem, z možem vred ne zaslužita toliko, da bi bilo mogoče misliti na to, da bi se taka delavska družina, ako je v družini bolezen, sama sebe mogla vzdržati nad vodo.

Bolani delavec se je v svojem obupu lovil za zadnjo rešilno bilko, ta je bila bolnišnica. Le po večjih mestih tedanje Avstrije so delavci posameznih strok ali pa tudi skupno imeli nekaka društva, potom katerih so se za slučaj bolezní vzajemno podpirali. Strokovnih organizacij v našem smislu, kakor jih imamo danes, takrat še ni bilo; te so bile šele v povojih. Naravno, da je bilo stališče delodajalcev napram delavcem zelo lahko, ker sebi nasproti niso imeli onega faktorja, ki ga danes predstavljajo strokovno organizirane delavske mase. Delodajalci sami pa so že tedaj imeli svoje sile v cehih ali zadrugah, ki so bile v večjih krajih ločene po strokah, v manjših pa, kakor je to tudi sedaj slučaj, so obstojale mešane zadruge ali kakor jih imenujejo — kolektivne. Pozicija delodajalcev v primeri one delavcev je bila vsekakor zelo ugodna. Tega so se delodajalci v polni meri tudi zavedali. Zato — recimo mizarski pomočnik — ni užival dosti vpoštevanja, njegov ugled je bil pod ničlo. Če pa se je dogodilo, da so v posameznih mestih delavci te ali one stroke vendarle stopili v stavko, da si zboljšajo svoj gmočni položaj, je to dokaz, da so bili delodajalci od pamtiveka izkoriščevalci istega kopita kakor so danes, in bodo taki ostali, dokler bo vladal privatno kapitalistični družabni red. To omenjamo le mimogrede. Toda k stvari:

Taka podporna društva so ponekod tudi imeli mizarji. V Pragi, v sedanji Češkoslovaški republiki, je na primer tako društvo obstojalo pod imenom „Podporno društvo mizarskih delavcev“. Članov je imelo to društvo mnogo, že radi tega, ker je imel mnogi mizar pred očmi silno bedo, ki ga čaka v slučaju bolezní. Druge pa je gonilo v podporno društvo izkustvo prestane bolezní itd. Največ pa je k številnemu članstvu pomagala agitacija — mizarskih mojstrov samih. Ta stvar navidezno zveni nekoliko čudno, ali če pomislimo, da to podporno društvo mizarskih delavcev ni imelo absolutno nobenega bojevitega ali agresivnega značaja in da so se mizarski mojstri otresli bolnih mizarskih pomočnikov, ker jih je podpiralo društvo, je ta agitacija mizarskih mojstrov bila razumljiva. Bili so celo mojstri, ki so od vsakega mizarskega pomočnika zahtevali, da se mora legitimirati z izkaz-

nico podpornega društva, predno so ga sprejeli v delo, in če se ni mogel izkazati, so mu dali nasvet, naj popreje pristopi k podpor-nemu društvu. Torej ne iz simpatije do društva niti ne iz skrbi in dobrohotnosti do mizarskih pomočnikov, ampak iz razloga, da si prihranijo one milodare, ki so jih tu in tam vrgli kakemu bolnemu mizarskemu pomočniku že iz moralnih ozirów, zato so mizarski mojstri agitirali za to društvo. Agitacija za podporno društvo mizarskih delavcev je delodajalcem mizarske stroke koristila v dvojnem oziru, v moralnem in gmočnem. Prvič so paradirali kot človekoljubi, katerim je bil dobrobit mizarskih pomočnikov pri srcu, kar je dvigalo ugled in spoštovanje gospodov mojstrov, drugič — in to je bilo važnejše — so si prihranili izdatke, ki so jih, kakor že rečeno, imeli, če so kakemu bolnemu mizarskemu pomočniku vrgli kako miloščino. Še prostovoljno miloščino so smatrali za breme, zato so v svoji „naklonjenosti“ in „ljubezni“ do mizarskih pomočnikov znali naprtiti to breme pomočnikom samim v obliki agitacije za podporno društvo mizarskih delavcev. Tako so mizarski pomočniki v bolezní prišli do podpore, seveda na lastne stroške, kajti gospodje mojstri društvu niso prispevali niti počenega groša. Da pa se ubranijo morebitnemu očitku, da nimajo srca do bolnih mizarskih trpinov, so prihajali s svojimi družinami na „bal“, ki ga je podporno društvo mizarskih delavcev vsak predpust prirejalo v „korist“ bolnih mizarskih pomočnikov — plesati! To je bilo vse. — In da ne pozabimo, marsikateri izmed mizarskih pomočnikov je v svoji robski duši bil silno ponosen na to, da se je ob taki priliki smel zavrteti z izpitano gospo gospoda mojstra, čeprav je bil sam suh kakor trska.

Pozneje bomo videli, da je država sicer „dala“ oziroma uvedla bolniško zavarovanje, da pa sama ni prispevala niti ficksa.

Sprejemanje obolelih delavcev v bolnišnice ni bilo tako enostavno, kajti šlo se je vsakokrat za to, kdo bo bolnišnicam povrnil stroške. In če je že težko oboleli delavec moral biti sprejet, se je začela dolga procedura pogajanj radi plačila z domovinsko občino dotičnega delavca, katera pa se je običajno branila stroške poravnati. Bili so slučaji, da je bil delavec pristojen v kako hribovsko malo vas, katera vsled svoje siromašnosti plačati niti ni mogla. Ob takih prilikah so bolnišnice skušale dobiti plačilo od deželnega odbora. In če je bila ta ali ona dežela razdeljena na okraje, kakor je to bil slučaj na Češkem, tedaj tudi od okrajev. Menda ni treba povdarjati še posebej, da so se občine, okrajni odbori in deželni odbori brez izjeme na vso moč branili priznati in poravnati račune bolnišnic za siromašne delavce. To so uprave bolnišnic vedele in so se tudi one obolelih delavcev branile sprejemati v zdravljenje in oskrbo.

Še hujše je bilo, če je delal delavec, recimo na primer kak mizar, na Tirolskem in bil doma na Koroškem ali v bivši Kranjski. V takem slučaju je bolnišnica v Inomostu ali Meranu morala terjati plačilo oskrbovalnih stroškov pri občinah ali deželnih odborih na Koroškem ali Kranjskem. Če so občine, okrajni odbori in deželni odbori neradi plačevali bolnišnicam v lastni deželi, so še bolj neradi plačevali račune bolnišnicam drugih dežel.

Skratka, bilo je tako, da se je obolelega, siromašnega delavca, koderkoli se je pojavil, gledalo od strani kot nepovabljenega gosta in se je temu primerno žnjim tudi ravnalo in postopalo.

Razvoj industrije je prinesel, da so mase delavstva zlasti v industrijskih centrih čez dalje bolj naraščale. To pa je imelo za posledico, da so vsled prenapornega, dolgotrajnega dela, katerega so te mase v posameznih panogah industrije opravljale pod higijenično skrajno neugodnimi prilikami, bile podvržene raznim boleznim v toliki meri, da je umrljivost počela

opasno naraščati. Delavska stanovanja. — če jih smemo tako imenovati — kakor jih imamo na primer tudi še danes v Rajhenburgu ob Savi in drugod so postala prava vališča raznih bacilov. Jetika se je začela nevarno širiti. Razmere so v zdravstvenem pogledu med delavstvom postale naravnost obupne. Delavstvo je spoznalo, da je tako stanje nevzdržno, zato je dvignilo na svoj ščit tudi zahtevo po splošnem zavarovanju za slučaj bolezni.

Buržuazija je bila, je in ostane vedno jednaka, če jo delavstvo potom organizirane borbe ne prisili, ne prizna in ne ukrene prostovoljno nikoli ničesar, kar bi bilo v interesu delavstva. Ako pa na videz vendarle nekaj napravi, tedaj tega nikdar ne napravi radi delavcev, temveč radi tega, ker ji to lastni interesi narekujejo. Delavski pokret pred tridesetimi leti še niti tako močan ni bil, da bi buržuazijo bil v stanju prisiliti, uvesti bolniško zavarovanje. Kakšni nagibi so torej buržuazijo vodili do tega, da je pristala na uvedbo tega zavarovanja?

Pred vsem je treba vedeti, da je vsaka vlada s svojim do kosti birokratičnim aparatom stare Avstrije bila eksponent in pooblaščenec avstrijskih kapitalističnih krogov, ki ni mogla in ni smela opustiti ali ukreniti niti za las več ali manj, kakor to, kar so ji ti kapitalistični krogi narekovali. Mimogrede povedano se v tem oziru ni preokrenilo prav ničesar in bo ostalo tozadevno vse pri starem, dokler bo veljal sedanji buržuazno kapitalistični red in dokler proletarijat ta buržuazno kapitalistični red ne bo zrušil.

Avstrijskih vlad in njihov birokratizem niso vpostavljali delavci in logično je torej, da te avstrijske vlade se napram delavcem v nobenem oziru niso smatrale odgovorne ali v kakršnemkoli slučaju obvezne. Tem manj pa so se čutile dolžne upoštevati kako zahtevo, ki so jo iznesli delavci. Tega tudi niti smele niso, ker bi njihov gospodar — buržuazno kapitalističen razred — vsako tako vlado bil takoj pognal k vragu. Vsaka druga domneva na strani delavcev bi ne pomenilo ničesar drugega, kakor varati samega sebe.

Bolniško zavarovanje, in to ponavljamo, od strani delavcev ni bilo izvojevano, vehemenca njegovega pritiska od daleč ni bila tolikšna, da bi se buržuazija čutila primorana temu pritisku udati. Če je pa kapitalistična družba stare Avstrije vseeno dala svojemu eksponentu — vladi — nalog, da osnuje bolniško zavarovanje, so bili merodajni za ta korak motivi, ki so pomenili vse kaj drugega, kakor upoštevanje delavcev ali pa kak socialni čut in dobrohotnost do istih.

Prihodnjič spregovorimo o razvoju ustrojstva bolniškega zavarovanja, obenem pa tudi dokažemo, da so nagibi, ki so buržuazijo pri reševanju tega problema vodili, bili skrajno sebični.

Sklepi

glede prispevkov, njih visočine in razpredelitve kakor tudi glede podpor, kakor jih je uveljavil kongres lesnih delavcev Jugoslavije dne 6., 7., 8. in 9. maja 1923, so sledeči:

Vpisnina znaša 5 Din, za onega bivšega člana, ki pristopi in se vpiše drugič, pa znaša vpisnina 10 Din.

Prispevki znašajo:

v I. razredu	4 Din na teden,
„ II. „	3 „ „ „
„ III. „	2 „ „ „

V prvi razred spadajo vsi profesionalisti in vsi oni delavci, ki opravljajo kvalificirano delo.

V drugi razred spadajo delavci na žagah — v kolikor niso kvalificirani — in gozdni delavci ter pomožni delavci vseh lesnoindustrijskih podjetij.

Tretji razred obsega samo ženske in mladostne delavce do 18. leta starosti.

Razume se, da ima vsak posamezni član, oziroma članica pravico, iz nižjega razreda prestopiti ali pa direktno pristopiti v višji razred.

Razpredelitev.

Podružnicam oziroma vplačevalnicam ostane:

od tedenskega prispevka	I. razreda	20 para,
„ „ „	II. „	15 „
„ „ „	III. „	10 „

Pokrajinskim odborom morajo podružnice in vplačevalnice potemtakem obračunati

od tedenskega prispevka	I. razreda	3·80 Din,
„ „ „	II. „	2·85 „
„ „ „	III. „	1·90 „

Pri mesečnih obračunih, ki jih podružnice morajo svojim pokrajinskim odborom poleg situvacijskih poročil pošiljati vsaki mesec za predidóči mesec redno, smejo podružnice in vplačevalnice odtegniti le one izplačane podpore članom, v kolikor so dotični člani do istih po sklepkih kongresa, kakor to navajamo nižje, opravičeni.

Vse podružnice in vplačevalnice v Sloveniji in Dalmaciji pošiljajo svoje mesečne obračune pokrajinskemu odboru v Ljubljani, podružnice in vplačevalnice na Hrvaškem in v Slavoniji pokrajinskemu odboru v Zagreb, podružnice in vplačevalnice v Bosni in Hercegovini pokrajinskemu odboru v Sarajevu, podružnice in vplačevalnice v Srbiji in Črnigori pokrajinskemu odboru v Beogradu in končno vse podružnice in vplačevalnice v Vojvodini pokrajinskemu odboru v Novem Sadu.

Nobena izmed podružnic in vplačevalnic ene pokrajine ne sme pošiljati obračunov pokrajinskemu odboru druge pokrajine. Ravnotako pokrajinski odbor ene pokrajine ne sme obračunov podružnic in vplačevalnic druge pokrajine sprejemati.

Vpisnine.

Vse vpisnine morajo podružnice in vplačevalnice svojim pokrajinskim odborom obračunavati brez odtegljaja v celoti.

Daljša razpredelba.

Že gori smo navedli, da morajo vse podružnice in vplačevalnice svojim pokrajinskim odborom od vsacega sprejetega članskega prispevka I. razreda obračunavati po 3·80 Din, II. razreda 2·85 Din, III. razreda 1·90 Din.

Od teh prispevkov odpada na

upravo in podpore

od tedenskega prispevka	I. razreda	1·80 Din,
„ „ „	II. „	1·35 „
„ „ „	III. „	0·90 „

na rezervni ali obrambeni fond pokrajinskega odbora

od tedenskega prispevka	I. razreda	1·75 Din,
„ „ „	II. „	1·25 „
„ „ „	III. „	0·75 „

Centralnemu odboru, oziroma centralni upravi pripada za upravo in agitacijo od upravnih zneskov pokrajinskih odborov od vseh treh prispevnih razredov jednako po 50 para.

Od zneskov, ki so namenjeni obrambnemu fondu, pokrajinski odbori obračunavajo centralni upravi od vseh treh prispevnih razredov po 25 para.

Pokrajinski odbori so dolžni centralni upravi pripadajoče prispevke vsak mesec točno za pretekli mesec obračunavati.

Poleg obračunov morajo pokrajinski odbori centralni upravi pošiljati redno vsak mesec pregled obračunov podružnic in vplačevalnic svojih pokrajin ter situacijska poročila.

Brezposelna podpora.

Pravica do brezposelne podpore nastopi šele po preteku enoletnega članstva. Iz tega sledi, da člani, ki niso še vplačali najmanj 52 tedenskih prispevkov, pravico do brezposelne podpore nimajo.

Iz nastopne razpredelnice je natančno razvidno prvič kako visoka je brezposelna podpora v posameznih razredih dnevno, drugič do kolike višine se sme posameznemu članu izplačati tekom enega leta in tretjič razpredelnica tudi kaže, kako se upoštevajoč dobo članstva časovno podpora stopnjuje.

Število plačanih prispevkov	Skozi dni	Dnevno	Tekom enega leta	Dnevno	Tekom enega leta	Dnevno	Tekom enega leta
		I. razred		II. razred		III. razred	
		dinarjev					
Od 52 do 312	28	4	112	3	84	2	56
„ 364 „ 416	35	4	140	3	105	2	70
468	42	4	168	3	126	2	84
520	49	4	196	3	147	2	98
572	56	4	224	3	168	2	112

Potna podpora.

Pravica do potne podpore na potovanju nastopi, ako je potekla polletna doba članstva. Oni člani torej, ki so na potovanju in se izkažejo, da so vplačali vsaj 26 tedenskih prispevkov, imajo pravico do potne podpore.

Potujoči člani I. razreda dobivajo 4 Din dnevno do najvišjega zneska 40 Din. Člani II. razreda dnevno 3 Din do najvišjega zneska 30 Din.

Potujoči člani, ki so vplačali vsaj 13 prispevkov, dobe krajevno podporo do najvišjega zneska 10 Din.

Podpora za slučaj stavke.

Za slučaj stavke za dosego boljših gmotnih razmer in ugodnejših delovnih pogojev določuje centralna uprava svojim članom podporo za vsak slučaj posebej ter mora pri tem upoštevati krajevne razmere in se visočina podpore ravna po razpoložljivih sredstvih.

Toliko glede podpor.

Daljši sklepi, tičeči se uprave, so sledeči:

Določbe glede prispevkov in podpor stopijo v veljavo z dnem 1. junija 1923.

Vse stare znamke (markice) morajo podružnice in vplačevalnice takoj vposlati svojim pokrajinskim odborom in se od 1. junija 1923 naprej smejo rabiti le nove znamke, ki jih izda centralna uprava in podružnice ter vplačevalnice prejmejo od svojih pokrajinskih odborov.

Podružnice in vplačevalnice so dolžni svojim pokrajinskim odborom pošiljati obračune za vsak mesec ravno tako, da pokrajinski odbori prejmejo obračune za pretekli mesec najkasneje do 10. tekočega meseca.

Člani, ki radi „Obznane“ niso mogli plačevati svojih prispevkov vendar pa se zglase čim Zveza lesnih delavcev Jugoslavije v njihovem kraju prične poslovati, svojega prejšnjega članstva ne izgube. Njihove prejšnje prispevke se takim članom vračunajo.

Iz bohinjaške doline.

Zanimiv dogodek zidarja P. z gospodom Pogačnikom, lesnim trgovcem.

Da bo stvar bolj jasna, bomo opisali cel dogodek natančno z vsemi okolnostmi. Ko je pogorela l. 1921 državna žaga v Soteski (v Štengah), je bilo treba napraviti novo, zakaj tukaj so ogromni zakladi lesa. Kamor nesejo oči, ko pridemo vrh gričev, sami gozdovi in vse to je državno. Domačini v em kraju so bili še pred 50 leti gospodarji teh gozdov. Toda tedaj ni imel v teh krajih les nikake vrednosti. Zakaj ne? se bode vprašali, saj les je les in Italijani ga radi kupujejo, in še tako blizu meje je. Toda, dragi bravci, takrat je bilo to drugače. Ljudje po teh dolinah so bili včasih le bolj oglarji, ter so se bavili z ogljem in vožnjo. Vsak najmanjši kajzar je imel od 50 do 100 johov gozda, marsikateri pa še več. Pri tem pa je imel komaj toliko polja, da je redil kozo ali dve. Kdor pa je imel kravo, je bil že premožen. Konje so imeli le oni, ki so ali prevažali ali prenašali svoj oziroma svojih sosedov pridelek oglja. — Ceste so bile takrat slabe, s hudimi klanci, v gozdove vrh gričev, kjer je ležalo največje bogastvo, so bile slabe pešpoti, včasih skoraj neprehodne. Tako da je bilo mogoče spravljati oglje iz hribov v dolino le peš, pri katerem delu so moški skoraj vsi v nogah odreveneli. Da bi pa spravljali les, pa jim niti na um ni prišlo, ker ako so preračunili delo spravljanja lesa v dolino in k temu pa še vožnjo na oddaljeno železnico, niso niti toliko prejeli za les, kar so pri tem imeli truda in stroškov. Les je bil torej brez vrednosti, ker ni bila še izpeljana železnica in ceste slabe. Pa kljub temu so ljudje živeli, složni in veseli, čeprav v revščini. Le nekaj jih je težilo, vznemirjalo in sejalo med nje nezadovoljnost. To je bil hišni in zemljiški davek, katerega jim je nakladala nekdanja Avstro-ogrška vlada. In ker so imeli ljudje, kakor je že zgoraj povedano, veliko gozdov, zraven pa tudi veliko pečin, ki raste na njih le grmičevje, so dobivali precej občutne svote dohodkov nakazanih, katere so morali plačevati. Draginja je naraščala in ljudje niso mogli več prenašati bremen davkov, zatorej so se ustavili ter jih niso plačevali, z izgovorom (ki je bil za takrat popolnoma opravičen), da jim gozdovi in pečine popolnoma nič ne koristijo. Voljni so pa bili plačevati davke za ono zemljo, od katere so dobivali kake sadove. Toda čujte, kaj se je zgodilo!

Prišli so gospodi z Dunaja. Pripeljali so s seboj nekaj inženirjev in zemljemercev, potegnili in zasekali so mejo ter rekli, od danes naprej so vsi ti gozdovi naši, ne ozirajoč se na tarnanje domačinov, da so sedaj ob kruh, ker se je najboljšo podržavilo in kmetom oziroma tamošnjim prebivalcem je ostalo le po večini grmičevje in golo kamenje, ker je le tu in tam poganjala kaka zelenjava, da jo obje koza. Na ta način so bili ljudje ob vse gozdove in niti toliko jim ni ostalo, da bi imeli v svojem gozdu lesa za domačo porabo, ter so morali in še danes kupujejo les od države iz onih gozdov, ki so bili prej njihova last. Avstro-ogrška vlada je dala takrat speljati ceste, železnice in mnogo drugih modernih naprav za spravljanje lesa v dolino, ter napraviti tudi več žag.

Po preobratu leta 1918 je vse to prevzela jugoslovanska vlada, kateri, kakor se to vidi, se to dobro rentuje. Torej so še vsi tisti gozdovi državni. Kakor smo že zgoraj omenili je bilo napravljenih več žag, in tako je bila ena izmed teh v Soteski (Štengah), ki je pogorela leta 1921. Da se napravi nova, je treba pare.

Toda po blagajnicah ni bilo novca, zatorej so izumili drugo: razpisalo se je, da da vlada onemu osem let les po tržnih cenah,

kdor napravi žago. Seveda v bližini te žage. Ne vemo, koliko se jih je na to ponudbo prijavilo, vemo pa to, da sta začela graditi, oziroma dala kapital na razpolago, Pogačnik in Dolenc, tako imenovana družba „Sava“. O gradbi te žage bomo poročali o priliki. Ko je bila žaga že dodelana, se je začutila potreba konjskega hleva, dočim delavci niso preskrbljeni s človeka vrednimi bivališči. Delo konjskega hleva je prevzel zidarji mojster gosp. Plemelj iz Bleda, kateri je oddal delo zidarju P. na akord, tako da bi ostali njemu le nekaki procenti od dogovora z g. Pogačnikom, oziroma s firmo „Sava“, koje glavni steber in blagajnik je g. Pogačnik, lesni trgovec iz Podnarta.

Po dokončanem delu je predložil zidarji mojster g. Plemelj g. Pogačniku račun o delu in zaslužku, kojega se je zavezala firma „Sava“, oziroma gospod Pogačnik poravnati po dokončanem delu.

G. Pogačnik, kot dober prijatelj delavstva, kojega pozna cela bohinjska dolina in skoraj cela Slovenija kot zavijača in pobijalca delavskih pravic, je seveda zahteval od svojega obratovodje (katerega to delo ni popolnoma nič tangiralo), da naj mu pošlje podatke, koliko časa se je zidal konjski hlev, kar je tudi ta kot njegov svak storil. Samo tako, da informacije niso bile točne in pravilne. G. Pogačnik kot dober računar za svoj žep je hitro preračunal, da bi bili delavci veliko manj zaslužili, ako bi bili delali proti urni plači, kakor pa znaša račun gospoda Plemelja, zidarskega mojstra. Zatorej je kot mož poštenjak hotel pogaziti dogovor ter izplačati zidarju P. in njegovim sodelavcem le toliko, kolikor ur so delali konjski hlev. Seveda bi bila zidar P. in njegov mojster na ta način prikrajšana skoraj za polovico tega, kar jima gre po dogovoru. Po večmesečnem dopisovanju, terjatvam in zavlačevanju od strani g. Pogačnika je moralo priti do tega, da je zidar zahteval svoj zaslužek potom odvetnika.

Pri razpravi v pisarni odvetnika se je izrazil g. Pogačnik, da ako bi delavci zaslužili toliko, kolikor znaša račun, bi postali skozi dve leti bogatini (njemu enaki). Zatorej on iz principa toliko ne plača, kakor znaša račun narejen po dogovoru. Zraven tega je pa zavijal na vse mogoče načine ter med drugim kot strokovnjak tudi to povedal: „Poglejte, v starih časih so delali delavci na dan za 40 krajcarjev. Pa je šel eden od teh v gostilno, pojedel eno klobaso in spil en četrtno vina, pa je bilo 40 krajcarjev preč. Danes pa ako gre en delavec v gostilno, ne sne in ne spije celega šihita“.

Na koncu se je le uklonil v toliko, da je plačal predloženi račun pod pogojem, da sta zidar in njegov mojster popustila osem tisoč kron od zaslužka.

Torej tukaj je zopet en poštenjak več za gaženje delavskih pridobitev. Delavstvu bi priporočali pažnjo, ako stopijo k njemu v službo ali v kako delo, da naredi vedno pismeno pogodbo. Zakaj on je mazan z vsemi mazili, bolj kot najbolj prefrigan konjski mešetar. Pokazal je v tem slučaju, da mora biti delavec vedno suženj, dočim bi naj on vedno užival in trošil delavske žulje ter pil delavsko kri, ker noče in ne mara iz principa pripoznati delavca za sebi enakega človeka.

To za enkrat. Ako pa bo g. Pogačnik še nadalje nosil ta frak, bomo prisiljeni, izprazniti skledo grehov do dna v vseh ozirih, zakaj dobro so nam znani in težko zapisani s trudno in žuljavo roko.

Delavstvu pa svetujemo, da se drugače ne more obvarovati takih pijavk, kakor z združenimi močmi, to je v strokovni organizaciji, ki je razredno borbena in internacionalno solidarna.

Borba za vsakdanji kruh.

Končno je bilo vodstvo naše strokovne organizacije obveščeno, da je inšpekcija dela v Mariboru v zadevi sklicanja razprave radi regulacije plač delavcem pri lesnoindustrijskem podjetju firme A. Perger v Mislinjah delavsko zbornico obvestila, da radi nakopičenega dela in pomanjkanja osebja ni mogoče ugoditi tamošnji želji glede meznega gibanja v Mislinjah. Nadalje pravi inšpekcija dela, da je tozadevni spis odposlala v smislu zakona o inšpekciji dela okrajnemu glavarstvu v Celju s prošnjo, da ono razpiše razpravo.

Ta je pa res lepa! Stvar glede regulacije plač gori omenjenim delavcem se že vleče od 28. marca t. l. in šele sedaj se je slavna inšpekcija dela v Mariboru zganila, dasi je bila takoj obveščena, ko se je vloga poslala firmi Perger, in naprošena, da skliče razpravo. Konec koncev po preteku dolgih treh mesecev pa šele sporoča, da radi nakopičenega dela in pomanjkanja osebja razpravo sklicati ne more in da je zadevo odstopila okrajnemu glavarstvu v Celju! Gospoda inženirja Dejaka kot inšpektorja dela v Mariboru ne smatramo za toliko neumnega, da ne bi vedel, da občina Mislinje ne spada pod okrajno glavarstvo v Celju, ampak pod okrajno glavarstvo v Slovenjem Gradcu, in da se celjsko glavarstvo ne more vmešavati v kompetenčni delokrog kakega drugega glavarstva. V kolikor inženirja Dejaka poznamo, nas navedaja mnenje, da ni izključeno, da tudi njemu narekujejo gotovi obziri do g. Pergerja, da ne pride žnjim v dotiko v delavskih zadevah in se zato tej zanj neprijetni stvari v velikem loku izogiba, ravno tako kakor so to delali prejšnji sekvestri in državni nadzorniki, katerim je g. Perger potom materijelne naklonjenosti znal zamašiti usta. Da je g. inženir Dejak poslal spis okrajnemu glavarstvu v Celju ni drugega kakor pomoč Pergerju, da se vsa zadeva še za nekaj časa zavleče, dobro vedoč, da mora glavarstvo v Celju odstopiti spis glavarstvu v Slovenjem Gradcu. Gospod inženir Dejak trdi, da se mu je nabralo preveč dela in da primanjkuje v uradu osebja; recimo da je to res, ker je to pri mačehovstvu od strani ministrstva za ne-socialno politiko verjetno. To pa postopanja g. inšpektorja nikakor ne opravičuje, ker je to moral vedeti že vsaj pred dvema mesecema, in če bi imel dobro voljo, bi delavski zbornici že takrat lahko sporočil to, kar ji je sporočil danes. Tako je in nič drugače. V mislinjski zadevi pa ne odnehamo.

Ne jemljemo na znanje.

Na vlogo, ki jo je vodstvo strokovne organizacije lesnih delavcev v sporazumu z našo podružnico v Mariboru poslala zadruzi mizarjskih mojstrov istotam, se je predsedstvo te zadruge požurilo odgovoriti, da zahtevanega poviška v znesku 25 odstotkov mizarjem in strojnim delavcem mizarjski mojstri priznati ne morejo. Staro pesem; na katero smo že navajeni, so gospodje zabrenkali tudi to pot.

Še vselej so rekli, da ne morejo, šlo je pa še vselej, in prepričani smo, da pojde tudi sedaj. Zahteve mariborskih mizarjev in strojnih delavcev so v primeri z naraslimi cenami življenskih potrebščin zadnjega časa naravnost skromne, tako skromne, da bodo pri 25 odstotnem povišku plač na zgubi, ker so cene od zadnjega povišanja poskočile za veliko več kakor za zahtevanih 25 odstotkov. Da mizarji in strojni delavci mariborski ne zahtevajo polno izravnavo nastale difference, le dokazuje, da tudi oni upoštevajo ne baš sijajno konjunkturo. Da bi pa direktno stradali, tega vendar noben pameten človek od njih zahtevati ne more. Da gospodje mojstri niso tako

pri kraju, jim prvič nihče ne verjame, drugič pa v svojem odgovoru sami pravijo, da bodo posamezniki sami po svoji previdnosti poedinim mizarjem in strojnim delavcem plače zboljšali. Razume se, da tako najivni nismo, da bi šli na tak obrabljeni trik, s pomočjo katerega naj bi se med delavstvo ene in iste delavnice zanesel razdor. Dne 22. junija t. l. se je v ti zadevi vršil shod mizarjev in strojnih delavcev mariborskih, katerega se je udeležil tudi tajnik s. Bradeško. Na shodu se je stališče, ki so ga zavzeli mizarški mojstri, pretreslo ter sklenilo, da se samolastno postopanje mojstrov pri regulaciji plač ne prizna. To je edino pravilno. Da bi se delodajalcem prepuščalo, da bi oni sami po svoji previdnosti dali enemu ali drugemu kako drobtinico, o tem ne more biti govora. Mezdno gibanje v Mariboru ne bo toliko časa pri kraju, dokler gospodje ne uvidijo, da draginja tare vse mizarje in strojne delavce enako.

Upamo, da se z gospodi mojstri kmalu snidemo na pametno besedo.

Na shodu se je tudi grajalo zanikerno poslovanje mariborske inšpekcije dela in silne nedostatke pri bolniškem zavarovanju, ki postajajo vsled konfuzije, katero povzroča središnji urad v Zagrebu, že naravnost neznosna.

Nezaslišan škandal.

Za časa stavke lesnih delavcev v Capragu, o kateri smo poročali v zadnji številki našega lista, so delavci tovarne za tanin (lesni ekstrat, ki ga rabijo usnjarne) v Sisku, ki so člani Zveze lesnih delavcev Jugoslavije, iz solidarnosti do stavkajočih lesnih delavcev v Capragu nabirali prostovoljne prispevke, s katerimi bi stavkajoče podprli. Šlo se je torej za pomoč proti kapitalističnemu podjetju se borečim sotrpinom. Ampak ker sodrugi v tovarni za tanin v Sisku nočejo trobiti v skrahirani rog Novakovega separatizma, njihovo najprimitivnejšo delo proletarskega čustvovanja ni dalo miru nekaterim elementom, ki očitno brez policijske knute živeti ne morejo. To, kar so zagrešili Stevo Komerički, Kostanjšek in A. Holubek, je čin, ki bi delal vso čast pobesnelim dervišem. V svoji podlosti so se ti trije individuji spozabili tako daleč, da so šli in so nabiralce prostovoljne stavkovne podpore ovadili, češ bogve za kakšne prevratne namene denar nabirajo! Razume se, da je policija v Sisku bila takoj na nogah. Šla je in je dne 2. junija t. l. pri ovadenih sodrugih izvedla hišno preiskavo. Sodrug Franc Prašnik, Ivan Herenda in Robert Strenjak, za katere se je šlo, niti doma niso bili, niti se jih je o nameravani hišni preiskavi obvestilo! In ker je hišna preiskava ostala brezuspešna, so bili vsi trije sodrugi dne 3. junija aretirani! Najpopreje so panduri od aretiranih sodrugov zahtevali, da jim morajo izročiti ves nabrani denar. Ker pa denarja niso hoteli izročiti ter dokazovali, da nabrani znesek smejo izročiti le svojim izvoljenim funkcionarjem, so policisti pričeli nad njimi razgrajati, in ker še to ni pomagalo, so jih začeli vezati! Sodrug videči, da proti policijskemu nasilju ničesar ne opravijo, so nabrani denar v znesku Din 400 norečim policistom izročili. S tem pa stvar še ni bila rešena, kajti policisti so brez vsakega razloga in brez vsake sodbe vse tri sodruge držali tri dni v zaporu in vrhutega še zaplenili ves društven material podružnice! Če ni to hajdučina prve vrste, če ni to naravnost lopovsko kršenje zakona in če ni to rop, za katerega bi morali ti čuvari (?) zakona po zakonu biti eksemplarično kaznovani, potem ne vemo, kako naj bi se tako postopanje označilo.

Ali kdo ve, če šef policije v Sisku ni pri kakem podjetju zainteresiran, vsaj njegov izrek, da se mora strokovnim organizacijam pristriči peroti, daje misliti mnogo. Morda tiči v

ozadju tudi zveza industrijcev. Vsekakor bi bilo interesantno zvedeti v kakšni obliki se je gospoda izkazala šefu policije hvaležna.

Če je vse to res, kar časopisi o tej aferi pišejo, potem ona maloštevilna separatistična golazen, ki je ta škandal potom svoje še škandaloznejše ovadbe zakrivila, ni drugoga vredna, kakor da ji vsak pošten lesni delavec pljune v obraz.

Sirač Lesno delavstvo, vposleno na žagah in gozdovih tega kraja, se nahaja v stavki. Razlogi za stavko so bili sledeči: Razmerje delavstva v Sireču je do pičice podobno suženjstvu srednjega veka. Izročeni so ti obžalovanja vredni trpini na milost in nemilost delodajalcem, njihovim agentom in priganjačem. Ker so delavci vposleni v takih podjetjih ne kvalificirani in se med njimi nahaja tudi precejšnje število malih posestnikov, jih delodajalci na vse mogoče načine goljufajo in do skrajnosti izkoriščavajo.

Podjetje v Sireču na primer je dne 5. maja t. l. osmim delavcem za dobo 14dnevnega dela za bolniško zavarovanje odtegnilo Din 432.50 namesto Din 115.20, kakor to določuje zakon. Firma je torej tih osem delavcev opeharila za Din 317.30. Taki slučajni goljufije so na dnevnem redu! Vsakemu delavcu se potemtakem dnevno vzame po krivičnem Din 3, ne da bi kaka oblast proti taki lumpariji kaj ukrenila in preprečila tako umazano oderuštvo. Da podjetje brezbriznost oblastvenih organov izdatno izkoriščava, je pač samo ob sebi razumljivo. Pa pojdimo dalje. Če se na primer podirajoča bukev spodaj razkolje, morajo dalavci, ki dotično bukev sekajo, plačati Din 50 globe! Čestokrat se dogaja, da se delavce klofuta in tepe! Kakor hitro pa se kak delavec postavi proti takim surovostim po robu, tedaj mu kapitalistični banditi nastavljajo na prsi revolver! Pri izplačevanju plač delavcem leži na mizi — revolver!

V splošnem se delavce pri delu priganja kakor živino — goljufa pri obratnem konsumu — goljufa na račun bolniškega zavarovanja — klofuta — tepe — šikanira in maltretira do obupnosti. To še ni vse; gospodje delodajalci v Sireču se poslužujejo tudi neke metode, katera je do sedaj bila v navadi v javnih hišah, kjer se nesrečnemu dekletu, ki je padla nufijanom v roke, nakoplje toliko dolgoy, da se ne more nikamor ganiti!

Zasužnjena je, zgubljena je!

Za takih okoliščin in če še upoštevamo sramotno mizerne plače, se zares nihče ne more čuditi, če ti delavci stavkajo. Take vrste delodajalcev in priganjačev spada v arest.

Lepa kultura, lepa civilizacija! To ni več balkanizem, ampak to je že pravcati azijatizem. Delavska zbornica v Zagrebu kje si?, središnji urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu kje si?, oddelek za socialno skrb pri pokrajinski upravi v Zagrebu kje si? Kje ste vse te institucije? Žganite se vsaj malo in prebrskajte nekoliko to smrdljivo gnojlišče v Siraču. Malo kretanja in dela vam ne bo škodovalo, ker vam drugače preti nevarnost, da vsled lenobe boste še same začele smrdeti in okužite še to, kar je ostalo zdravega.

Zapisnik

sestavljen v Snežniku dne 31. maja 1923, zadevajoč se povišanja mezd delavstva zaposlenega na parni žagi Marof, last graščine Snežnik, p. Staritrg pri Rakeku.

Prisotni: Za upravo graščine Snežnik g. upravitelj L. Schanta, za tvrdko K. Kovač g. Kovač, Staritrg, za tvrdko F. Vilar Franjo Vilar, Podob, za Osrednje društvo lesnih delavcev Andrej Bradeško iz Ljubljane, Matija Fajdiga, Valentin Vrhove in Žnidaršič iz Marofa, za firmo H. Schönburg-Waldenburg zastopnik Jernej Dimic.

Po daljši razpravi se je sklenilo sledeče:

1. Delavcem se zviša urna plača v treh kategorijah, in sicer za prvo kategorijo na uro za 2 K, za drugo na uro za 2.50 K, za tretjo na uro za 3 K. Kategorije odločujejo odborniki v sporazumu z upravo.

2. Delavstvo se ne sme siliti k akordnemu delu.

3. Obojestransko velja osemdnevni odpovedni rok, to pa le pod pogojem, če ne bi delavec po § 82 obrtnega reda izvršil kako kaznjivo dejanje.

4. Ta dogovor velja za nedoločeno dobo in se more odpove-

dati oziroma razveljaviti z enomesečno odpovedjo obeh sklepajočih strank. Medtem se p. n. tvrdke opozore na § 35 zakona o zaščiti delavcev, kateri dovoljuje pravico združevanja delavcev. Vsi drugi ustmeni dogovori ostanejo kakor do sedaj v veljavi. Plača se zviša s 1. junijem 1923, ta dogovor je končno veljaven po potrdilu ministrstva pravde kot sekvester. oblastvo tukajšnjega obrata.

Socijalna politika.

Dne 5. junija 1923 se je vršila plenarna seja trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani. Na razgovor je poleg drugih stvari prišlo tudi vprašanje selanje uredbe oziroma organizacije delavskega, zlasti bolniškega zavarovanja. Refren razprav o tej zadevi in pa nazore gospodov zborničnih svetnikov o tej stvari najbolj karakterizira naslednjih par stavkov tozadavnega poročila.

„Po končanem dnevnem redu je stavil zbornični svetnik Zdravec predlog glede delavskega zavarovanja. Povdarja, da ni visokost prispevkov za delavsko zavarovanje v nobenem razmerju s podporami, ki jih dobe zavarovanci v slučaju nezgode ali bolezni. Določevanje rent se zavlačuje po šest do osem mesecev, rentni odbori še ne funkcionirajo. Poimensko predpisovanje prispevkov se ne izvršuje, dasiravno bi to bilo nujno potrebno. Predlaga nadalje, da se praktično neprimerna centralizacija zavarovanja razbije in da se da okrožnemu uradu popolno avtonomijo.“

Mnenje g. Zdravca z obema rokama podpisujemo. To naj bo povedano za enkrat. Celotnemu razmerju pri središnjem uradu v Zagrebu in pa tudi pri okrožnem uradu v Ljubljani bomo posvetili par člankov. V naprej pa na kratko izjavljamo, da so postali razmere pri bolniškem in nezgodnem zavarovanju delavcev, kakršno je danes, absolutno nevdružne. Ako pojde stvar po tej poti dalje, je popoln polom neizogiben.

Odpusti od dela. Vsako podjetje, ki odpusti naenkrat nad pet delavcev, ima prijaviti odpust v smislu § 102 zakona o zaščiti delavcev najbližji krajevni borzi dela. Na to določbo smo opozorili vse krajevne organizacije s pozivom, da naj naznanijo vsako kršitev s strani podjetij brezpogojno pristojni inšpekciji dela, ki mora kaznovati podjetje v smislu § 122, točka 7. Pravočasno prijavljanje odpustov večjega števila delavstva bo olajšalo delo prizadetim organizacijam in pa tudi uradom, da bodo preskrbeli odpuščenim primerno delo.

Shodi.

Ptuj. V nedeljo je tukajšnja podružnica lesnih delavcev imela svoje člansko zborovanje. Silno neugodno vreme, deževalo je namreč kakor da bi iz škafa lilo, je sicer marsikakega zadržalo, ali navzlic temu se je zbralo krog 30 članov in članic. Na zborovanje je prišel s. Tokan iz Ljubljane. Razpravljalo se je o zadevah strokovne organizacije kakor tudi o gmotnem položaju delavstva, ki bogme ni zavidanja vredno. Sklenilo se je obrniti se na upravo mestne občine in potom spomenice zahtevati primerno zvišanje prejemkov. Spomenico vloži centralni odbor. Upati je, da občinski svet ptujski potrebam svojega delavstva ugodni.

Bled. Dne 9. junija t. l. se je s. Kordič iz Ljubljane mudil na Bledu, da stopi tamkaj v dotiko z nekaterimi sodrugi glede sklicanja sestanka lesnih delavcev. Rezultat dogovora je bil, da se je sestanek vršil dne 17. junija 1923, kateremu je prisostvovalo 45 sodrugov. Kot govornik je nastopil s. Kordič. Dnevni red sestanku je bil 1. poročilo o kongresu, 2. akcija in taktika, 3. raznoterosti.

Pri raznoterostih se je tudi sestavil nov odbor za podružnico lesnih delavcev na Bohinjski Beli. Izvoljeni so bili sledeči sodrugi: Jagodič Janko, predsednik; Mandlc Miha, podpredsednik; Mandlc Ivan, tajnik; Vouk Miha, blagajnik; Ambrožič Jože, Ropret Ivan in Zupančič Jože, revizorji.

Na Gorenjskem je v blejskem kraju lesna industrija dokaj razvita. Tu imamo mizarstvo firme Milan Poličar in drug z 22 pomočniki in 8 vajenci, mizarstvo firme Gogola z 12 pomočniki, žago firme Mulej in drug. s 35 delavci, žago firme Jan s 50 delavci, lesnoindustrijsko podjetje firme Hudovernik in drug. z 20 delavci in še razna druga slična podjetja, na primer firme Dolenc in Pogačnik in druge. Vsekakor bodo imeli naši sodrugi dosti posla, da vse to delavstvo pridobe za strokovno organizacijo. Naj si bo to delo še tako težko, izvršeno biti mora.

Celje. Na polletnem občnem zboru podružnice lesnih delavcev v Celju, kateri se je vršil dne 9. junija 1923 v društvenih prostorih v gostilni Svetel, so bili izvoljeni v novi odbor sodrugi in sicer: Edvard Žumer, predsednik; Jakob Vodopivec, podpredsednik; Anton Jazbec, tajnik; Karl Rebov, tajnikov namestnik; Matija Križanič, blagajnik; Jože Bizjak, blagajnikov namestnik; Ivan Bobek in And. Vresak, preglednika. Končno Mirko Blaha, Rudolf Perko, Ludovik Perko in Alojzij Marš, odborniki.

Vse dopise, tičoč se podružnice lesnih delavcev v Celju, je pošiljati na s. Matija Križanič, Celje, Prešernova ulica 10.

Kultura.

Ravnokar je izšla 4. številka kulturnega lista „Kres“ in pri naša sledečo vsebino:

1. Leposlovni del: Tone Seliškar, Pesnik in Marks. Angelo Čerkvenik, Mariška. Joško Krošelj, Mojemu bratu. Čulkovski, Polet misli. Arkadij Averčenko, Bumerang. Ivan Molek, Skozi mrak. E. Tiran, Zgodba o fakirju in njegovi piščali. Cir, Srce.

2. Poučni del: Zgradba atlantskega predora. Zlato v vodi.

3. Vestnik „Svobode“: Ac, Na diskusijo. Občni zbor „Svobode“. Ustanovni občni zbor podružnice „Svobode“ na Dobravi. Zagorje. Iz Šiške. Delavske telovadne enote „Svobode“.

4. Književnost. — 5. Listnica uredništva.

Lesnim delavcem naročbo in čitanje lista Kresa priporočamo.

Razno.

Prodajajo. Gospoda Franc Golob in Anton Jelenc že dalje časa ponujata svoje lesnoindustrijsko podjetje na Gorenjskem. Na prodaj je vse: tovarna, gospodarska poslopja, zemljišča in gozdove. Koliko zahtevata v svojih reklamnih ponudbah ne povesta. Podjetje ni bilo vođeno strokovnjaško.

Nezgoda. Ivanu Nagodetu, delavcu na žagi Ivana Furlana v Dolenjem Logatcu, je cirkularna žaga odtrgala desno roko. Inšpekcija dela bi dobro napravila, če bi nenapovedano posetila razna lesnoindustrijska podjetja in posestnike takih podjetij radi preziranja predpisov o varnostnih napravah in podjetnike, ki te predpise negirajo, občutno kaznovala, ker drugače bodo kmalu vsi mizarji brez prstov, delavci na žagah pa brez rok.

Znamenje solidarnosti. Podružnica lesnih delavcev ljubljanskih je stavkujočim sodrugom v Subotici poslala že dvakrat po 1400 Din, skupaj torej 2800 Din. Živeli!

Lesni delavci v Ljubljani in v ljubljanski okolici na noge!

Podružnica lesnih delavcev v Ljubljani priredi

veliko ljudsko veselico

katera se bo vršila v nedeljo dne 15. julija 1923 na vrtu in v prostorih hotela Tivoli in se prične ob 4. uri popoldne.

Na vrtu samem bo koncertirala prvovrstna godba, druga godba bo svirala v dvorani za PLES.

Vstopnina za osebo 6 dinarjev, otroci v spremstvu starišev so vstopnine prosti.

Preskrbljeno bo za najraznovrstnejša razvedrila, med drugim tudi za

srečolov z bogatimi dobitki.

Da se priredba kot prava ljudska veselica obnese in pa tudi radi tega, ker je del prebitka namenjen obnemoglim mizarjem ter vdovam in sirotam po mizarjih, nujno prosimo lesne delavce ljubljanske, da vse svoje moči posvetijo delu za popoln uspeh. Posebno pa naj skušajo vsi zaupniki v predprodaji razpečati kolikor mogoče več vstopnic.

Naše priredbe so vsled vsakokratnih mnogobrojnih mizarskih izdelkov za srečolov od nekdanj uživali dober sloves, zato delajmo dobitke, da si ta sloves bomo tudi to pot ohranili.

Lastnik in izdajatelj „Osrednje društvo lesnih delavcev“ v Ljubljani. Odgovorni urednik Kavčič Tomaž. — Tiskarna J. Pavliček, Kočevje.